

Projekt Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije

Tematska delavnica »Gospodarske cone v Ljubljanski urbani regiji«

Zapis rezultatov delavnice

Delavnica je potekala 5. marca 2009 od 8.30 do 12.45 v prostorih Domžalskega doma v Domžalah. V pričujočem poročilu so povzeti namen, cilji, program in rezultati delavnice.

1 Namen, cilji in program dogodka

Namen delavnice je bil opredeljen na naslednji način:

- Predstavitev stanja na področju načrtovanja, izgradnje in trženja gospodarskih con na ravni države, LUR in občin, ki tvorijo LUR.
- Predstavitev scenarijev razvoja gospodarskih con in prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v LUR.
- Vrednotenje, ocenjevanje in dopolnjevanje scenarijev načrtovanja in upravljanja gospodarskih con v LUR.
- Vrednotenje, ocenjevanje in dopolnjevanje prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v LUR.

Cilji delavnice so bili naslednji:

- Soočenje mnenj in pogledov deležnikov na (1) aktualno stanje na področju razvoja in upravljanja gospodarskih con s poudarkom na ravni LUR in na (2) aktualno stanje na področju razvoja oskrbnih središč v LUR.
- Soočenje mnenj in pogledov deležnikov glede (1) možne skupne strategije razvoja gospodarskih con v LUR ("pogled naprej") in glede (2) možne skupne strategije na področju razvoja oskrbnih središč v LUR ("pogled naprej").

Pričakovani rezultati delavnice:

- Ovrednoteni, ocenjeni in dopolnjeni scenariji razvoja in upravljanja gospodarskih con v LUR.
- Ovrednoteni, ocenjeni in dopolnjeni scenariji razvoja oskrbnih središč v LUR.

Delavnica je potekala po naslednjem **programu**:

Kaj?	Kdaj?
8.30	Prihod in prijava udeležencev
9.00	Uvod Pozdrav udeležencem Predstavitev programa dela
9.10	Gospodarske cone v Ljubljanski urbani regiji Pomen portala www.business-zones.si pri privabljanju potencialnih tujih investitorjev Prostorski vidiki razvoja gospodarskih con Ekonomsko ozadje razvoja gospodarskih con Rezultati analize gospodarskih con in oskrbnih središč v Ljubljanski urbani regiji Scenariji razvoja gospodarskih con in prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v LUR Vprašanja za pojasnitev, razprava
10.20	Možni scenariji razvoja gospodarskih con in oskrbnih središč v Ljubljanski urbani regiji (delo v skupinah) Vrednotenje in ocenjevanje scenarijev načrtovanja in upravljanja gospodarskih con Vrednotenje in ocenjevanje scenarijev prostorskega razmeščanja oskrbnih središč
11.30	<i>Odmor</i>
11.50	Predstavitev rezultatov dela v skupinah in razprava
12.30	<i>Zaključek delavnice</i>

2 Udeleženci

Seznam udeležencev je priložen.

3 Gospodarske cone v Ljubljanski urbani regiji - predstavitev

Izvedene so bile naslednje predstavitve: Pomen portala www.business-zones.si pri privabljanju potencialnih tujih investitorjev; Prostorski vidiki

razvoja gospodarskih con; Ekonomsko ozadje razvoja gospodarskih con; Rezultati analize gospodarskih con in oskrbnih središč v Ljubljanski urbani regiji; in Scenariji razvoja gospodarskih con in prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v LUR. Vse predstavitve so v .pdf obliki dostopne na spletnem naslovu <http://rralur-prostor.uirs.si>.

4 Možni scenariji razvoja gospodarskih con in prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v Ljubljanski urbani regiji

Delo v tej točki je potekalo v dveh skupinah: ena je obravnavala scenarije razvoja gospodarskih con, druga pa scenarije prostorskega razmeščanja oskrbnih središč. Zajemalo je vrednotenje, ocenjevanje in dopolnjevanje scenarijev.

- **Vrednotenje scenarijev** je bilo izvedeno z opredeljevanjem prednosti/priložnosti in slabosti/nevarnosti za razvoj Ljubljanske urbane regije.
- **Ocenjevanje scenarijev** je potekalo s podeljevanjem točk: vsak udeleženec je imel na voljo 5 točk, ki jih je lahko poljubno razdelil med scenarija, obravnavana v skupini.
- **Dopolnjevanje scenarijev** – člani skupin so zapisali ključne značilnosti, ki bi jih po njihovem mnenju moral vsebovati idealni scenarij.

Podrobni rezultati dela v skupinah so podani v prilogi.

Zapis pripravila:
Sergeja Praper

Zapis rezultatov dela v skupinah:
Luka Mladenovič, Alenka Planinc Rozman, Sergeja Praper

Ljubljana, 16. 3. 2009

Priloga

Podrobni rezultati dela v skupinah

Scenarija načrtovanja in upravljanja razvoja gospodarskih con v Ljubljanski urbani regiji

Vrednotenje scenarijev

Kratek opis scenarija GC 1

- občine se na podlagi geografske lege in skupnih interesov povezujejo in skupno načrtujejo razvoj gospodarskih con v regiji,
- vzpostavi se več manjših centrov (predvidoma v medobčinskih središčih), kjer se vodi načrtovanje in trženje,
- poleg con lokalnega pomena se lahko vzpostavijo tudi cone ki imajo veliki pomen za regionalno območje,
- omogoči se sodelovanje med občinami v okviru zaokroženih teritorialnih območij in tekmovanje med njimi na ravni regije.

Vrednotenje scenarija GC 1

Prednosti/priložnosti

- Večje poznavanje specifik (interesi, danosti, potrebe) na posameznem področju in hitrejša odzivnost.
- Sistem je že vzpostavljen ali se vzpostavlja.
- Lažje je povezati manjše območje, to je pozitivno za vso regijo.
- Navezava na že obstoječo infrastrukturo.
- V subregionalnih povezavah je lažje zagotoviti dostopnost novih delovnih mest – krajše transportne poti.
- Sledenje procesu suburbanizacije – uravnotežanje bivalnih in delovnih vidikov.

Slabosti/nevarnosti

- Ogrožanje obstoječih centralnih gospodarskih središč, npr. Ljubljane – nesorazmerja v razvoju.
- Odsotnost povezovalnega interesa za regijo kot celoto.
- Povečevanje obremenitev družbene infrastrukture v gravitacijskih središčih novih gospodarskih centrov.
- Vsi računajo na iste investitorje/sredstva, vsi se gredo vse.

- Zmanjšanje možnosti prehajanja subjektov med subregijami – nastanek preveč zaprtih sistemov.
- Težje uveljavljanje za regijo pomembnih strateških interesov, npr. promet, prebivalstvo...
- Konkurenca namesto sodelovanja na ravni regije, preveliki izzivi za subregije.
- Težji dostop do sogovornikov na regionalni ravni.
- Dražji sistem, manj racionalno koriščenje virov.

Kratek opis scenarija GC 2

- vzpostavi se sistem za regionalno načrtovanje in umeščanje gospodarskih con v prostor,
- ustanovi se regionalno telo za načrtovanje, promocijo in trženje gospodarskih con (predvidoma v enem od pomembnejših medobčinskih središč),
- pripravi se regionalna zasnova, ki prostorsko umesti cone ki imajo pomen za ožje regionalno oz. nadlokalno območje, regionalno območje, regijo ali celo širše,
- spodbudi se sodelovanje med vsemi občinami v LUR in tekmovanje z ostalimi regijami v državi in izven nje.

Vrednotenje scenarija GC 2:

Prednosti/priložnosti

- Boljša kohezivnost znotraj regije in lažje trženje regije.
- Eno telo, ki skrbi za trženje.
- Zmanjšujejo se konflikti med občinami znotraj regije.
- Boljši pregled nad celotno regijo (informacije) in hierarhija con.
- Enotno upravljanje lahko pozitivno vpliva na razvoj potrebne prometne in komunalne infrastrukture.
- Lažje prostorsko načrtovanje.
- Nižji stroški upravljanja in promocije, več znanja in boljši dostop do znanja.
- Izboljšano sodelovanje med občinami in podjetji zaradi specializacije con.
- Izboljšan imidž regije.
- Novi načini urejanja potniškega in tovornega prometa.

Slabosti/nevarnosti

- Težavno usklajevanje in nasprotje interesov večjega števila partnerjev.

- Financiranje infrastrukture s strani občin, ki niso vključene v posamezne/ vse projekte.
- Ne rešuje oz. povečuje se problem obremenjenosti prometne infrastrukture (specializacija con in več transferja znotraj regije).
- Financiranje »dodatne« ustanove- ključ za razdelitev med občinami?
- Težave mikropodjetij – slabši položaj.
- »Država v državi« - slabša odzivnost na probleme občin.
- Negativno tekmovanje med regijami.
- Nevarnost centralizacije glede na moč občin- na ideološki ravni.

Ocenjevanje scenarijev

Vsak udeleženec je prejel 5 točk, ki jih je lahko poljubno razdelil med oba scenarija. Rezultati ocenjevanja 17 udeležencev so naslednji:

Scenarij	Število točk	% točk
GC 1	46	55
GC 2	37	45

Kakšne so ključne značilnosti idealnega scenarija?

Uravnotežen sistem GC 1 in GC 2.

Presek boljših značilnosti obeh scenarijev.

Kombinacija obeh scenarijev → diferenciacija modelov po obsegu in rangi cone!

Kombinacija GC 1 in GC 2: skupno upravljanje na ravni regije (pregled, trženje), pri tem pa upoštevati lokalne specifikke in značilnosti.

Povezovanje gospodarskih con na ravni celotne regije – vodi eno telo, ki je razdeljeno na ožja krajevna – občinska, ki posamezno pomagajo oz. sodelujejo.

Povezovalno telo na ravni regije za promocijo, trženje in upravljanje koordinira delovanje in razvoj. Cone se razvijajo načrtovano, so specializirane, kar omogoča uspešno delovanje.

Sistem (scenarij) temelji na GC 1 in omogoča komunikacijo med regionalno in občinsko ravni.

Subregije s skupnim regijskim telesom.

Upoštevanje vseh želja in specifičnosti posamezne subregije z učinkovito rabo vseh virov za doseganje skupnih ciljev regije.

Sodelovanje med občinami.

Povezovanje med občinami in smiselno lociranje gospodarskih con.

<p>Usklajen razvoj gospodarskih con; celovit/enoten trženjski pristop; upošteva se infrastruktura, prebivalstvo in ostale omejitve.</p>
<p>Dobre prometne povezave. Hitra prometna dostopnost.</p>
<p>Komunikacija, posredovanje informacij.</p>
<p>Enakomeren razvoj naselij v regiji.</p>
<p>Maksimalno izkoriščanje virov.</p>
<p>Najboljši scenarij: zmanjšanje skupnih nevarnosti in implementacija pozitivnih skupnih točk. Tisti scenarij, ki ima manj slabosti, vendar je potrebno še vedno oba pogledati z »razdalje«.</p>
<p>Definiranje gospodarskih con državnega pomena na ravni države – SPRS + usmeritve za gospodarske cone regionalnega pomena – DPN. Definiranje gospodarskih con regionalnega pomena na ravni regije/pokrajine – RPN + usmeritve v RPN za lociranje gospodarskih con lokalnega pomena za pripravo OPN.</p>
<p>Ocenitev zelenih tovornih tokov (naloga regije). Zasnova mreže prometnih in tovornih tokov. Iskanje alternativnih lokacij na podlagi prostorskih možnosti, želja investitorjev in problemov/pričakovanj/razvoja lokalnih skupnosti/občin. Ocenjevanje lokacij in izbor.</p>

Scenarija prostorskega razmeščanja oskrbnih središč v Ljubljanski urbani regiji

Vrednotenje scenarijev

Kratek opis scenarija OS 1

- oskrbno storitveni centri se vzpostavijo v okviru načrtovanih P+R območij v MOL,
- drugje v regiji se nadaljuje umeščanje nakupovalnih centrov na podlagi lokalnih interesov in interesov investitorjev,
- načrtovanje posameznih storitev ostaja sorazmerno enostavno, dogovori o projektih potekajo z enim partnerjem,
- večji del dnevne migracije v Ljubljano se še naprej odvija z osebnimi avtomobili, zadnji del poti (od obvoznice) s sredstvi javnega prometa.

Vrednotenje scenarija OS 1

Prednosti/priložnosti

PREDNOSTI

- Skladno z načrti MOL
- Realno izvedljivo
- Izboljšanje situacije v LJ zaradi razvoja JKP
- Lokacije zaradi dostopnosti primerne za investitorje
- Ohranjanje stanja, ki je prebivalcem regije všeč
- Omogoča uveljavljanje lokalnih interesov
- Prednost za tiste, ki delajo/šolajo v LJ

PRILOŽNOSTI

- Priložnost za ponudnike storitev
- Priložnost za razvoj JPP v LJ

Slabosti/nevarnosti

SLABOSTI

- Poveča se nujnost uporabe osebnih avtomobilov v regiji
- »Okupirane« Ljubljane; prostorska zamejitev
- Ni policentričnega razvoja
- Demografska izoliranost (ogrožene skupine)
- Večanje stroškov posameznika

- Negativni vplivi na okolje
- Slabo za ostale občine, saj imajo malo možnosti za investicije

NEVARNOSTI

- JPP bo razvit le v LJ
- Povečanje kriminala v teh centrih
- Investicije le v MOL
- Ob energetske krizi model ne obstane

Kratek opis scenarija OS 2

- novi oskrbno storitveni centri se vzpostavijo v pomembnejših središčih LUR, izven MOL,
- v njihovem okviru se urejajo P+R območja,
- načrtovanje teh centrov je zahtevnejše, saj vključuje zahtevne dogovore z izvajalci storitev javnega prometa, investitorji in ostalimi vpletenimi,
- izboljša se vitalnost središč naselij, ki ponujajo celovito oskrbo v kombinaciji z dobro povezavo z Ljubljano,
- večji del dnevne migracije se prične odvijati s sredstvi javnega prometa, zato se izboljša kakovost in frekvenca le tega.

Vrednotenje scenarija OS 2

Prednosti/priložnosti

PREDNOSTI:

- Omogoča boljšo oskrbo subregionalnih središč
- Boljša razporeditev delovnih mest
- Omogoča izrabo degradiranih območij v teh centrih
- Razporeditev ima družbene prednosti: ogrožene skupine, lokalnost okolja, manjši strošek za posameznika.
- Razpršitev ponudbe – oskrba približana potrošniku
- Revitalizacija naselij
- Lokalni proizvodi
- Omogočena je povezava s obstoječimi poselitvenimi središči

PRILOŽNOSTI

- Rast cene goriva
- Nadaljnje izseljevanje iz MOL
- Krepitev lokalne samouprave
- Nominalno spodbujanje podjetniška politika
- Učinkovitejši regionalni JPP

- Priložnost za razvoj majhnih trgovskih podjetij - lokalnih

Slabosti/nevarnosti

SLABOSTI

- Zahtevnejša izvedba (več koordinacije) → časovna odmaknjenost
- Zahtevna koordinacija
- Strošek distribucije je večji
- Slabo gravitacijsko zaledje
- Ekonomska učinkovitost
- Ne rešuje lokalne oskrbe

NEVARNOSTI

- Poslovni riziko je večji – obseg (ekonomski) manjši
- Slabo načrtovanje – ne združijo se vsi zahtevani elementi; npr: povezava z JPP
- Lahko se povečajo stroški gospodinjstev
- Nesprejemljivo za operaterje velikih sistemov
- Zapiranje vase – samozadostnost
- Nekatere storitve so vezane na občino bivanja (npr: zdravstvo)

Ocenjevanje scenarijev

Vsak udeležencev je lahko podelil 5 točk med oba scenarija. Rezultati ocenjevanja 13 udeležencev so bili sledeči:

Scenarij	Število točk	% točk
OS 1	20	31
OS 2	45	69

Kaj je idealni scenarij?

ZAPISI UDELEŽENCEV

- Policentričnost v dobrem pomenu; problem: ekonomska učinkovitost.
- Velikost oskrbno storitvenih središč prilagojena povpraševanju, zagotovljena osnovna oskrba za vse socialne skupine.
- Če bi bile namenska raba in dejavnosti v prostoru skrbno definirane in upoštevane v prostoru, bi bila oba scenarija primerna, oziroma bi se dopolnjevala. Težka industrija, razna gradbena skladišča, je logično, da ne sodijo v manjša razpršena oskrbna središča.

- OS1 + naslednje iz OS2: regionalni JPP, boljša oskrba regionalnih prebivalcev, družbena infrastruktura in izraba »brownfields«.
- Premišljena umestitev v prostor (upoštevajoč okolje, naravo, dostopnost in zaledje).
- Razbremenitev centra s prometom, boljša oskrba lokalnega okolja, priložnost za nove podjetniške pobude.
- Prostorska povezanost oskrbnih središč (tudi obstoječih) z vozlišči JPP, povezanost in bližina oskrbnih središč z obstoječimi in novimi poselitvenimi središči oz. območji goste poseljenosti.
- Približevanje ponudbe življenjskim ritmom: decentralizacija, dekoncentracija in manjša mesta.
- Scenarij OS2: oblikovanje oskrbno storitvenih centrov v več središčih, ki morajo omogočati dostopnost tudi z ustrezno mrežo JPP, centri morajo zagotavljati celovito oskrbo.
- Medsebojno dopolnjevanje: oskrba – stanovanja – delovna mesta, ki jih povezuje javni prevoz; racionalna izraba prostora, možnost realizacije.
- Dostopnost, razpršenost, pestrost, multifunkcionalnost, hitra realizacija.
- Lokalni oskrbni centri na peš dostopnosti prebivalcev v občinah, veliki centri na obrobju MOL.
- Razvijati scenarij OS2 in dodati razvoj mini oskrbnih centrov tudi v manjših naseljih; mega centri v MOL, srednji centri v pomembnejših središčih izven MOL, mikro centri v ostalih naseljih.
- Oskrbna središča kot družbeni centri.
- OS2: razvoj lokalne skupnosti, obogatitev mestnih središč, zaposlovanje, regionalizacija, boljša oskrba.

KLJUČNE ZNAČILNOSTI

- Dopolnjevanje oskrbe, stanovanj in delovnih mest v povezavi z JPP.
- Lokalni oskrbovalni centri na peš dostopnosti, veliki centri na obrobju MOL (hierarhija OS).
- Premišljena uvrstitve v prostor (zaledje, dostopnost, narava).
- Povezanost oskrbnih središč z vozlišči JPP in povezavo OS med seboj.
- Možnost hitre realizacije.